

אשרי האיש

החסידות בדרך רבוה"ק זיע"א

מפי ספרים וסופרים

הקב"ה לא מוותר על אף יהודי!

"טוב אין לי ברירה שאאר... אבל זה לא מסוכן?! - שאל המתמחה תראה, הסביר המנהל "באם תרגיש שאתה לא מסתדר או אם יש משהו חריג התקשר אלי או אל סגני, אנו נדאג לתגבר אותך ולמצוא פיתרון הולם" הרופא המתחיל ניסה את כוחו ורץ מחדר לחדר ומחולה לחולה פה נותן תרופה שם מנשים, מסכן, לא נשם אף לרגע. אך לשווא, חולים החלו למות ולאבד הכרה..."

כמובן שלמחרת הכותרות זעקו: "זוועה בבית החולים: ד"ר נעצר באשמת גרימת מוות ברשלנות..."

לבית המעצר הגיע מנהל בית החולים והנה הוא שומע את בכיו של המתמחה המסור: "אתם לא מתביישים?! הרי רצתי בכל הכוח מחולה לחולה ומחדר לחדר כמעט התמוטטתי, ואתה עוד מאשים אותי? במקום להעריך את עבודתי?"

תראה, אמר המנהל אני יודע איך ניסית להתמודד מול הכל, אפילו הצלחת עם חלק מהמאושפזים, אבל בוודאי שאתה לא יכול לבד, ואף אחד לא דורש את זה ממך, השאלה היא פשוטה: "למה לא התקשרת אלי? למה לא ביקשת עזרה? היינו מיד שולחים..."

כן הוא הנמשל: אנחנו כל כך רוצים להתעלות בכל מיני דברים. רוצים להתחזק בכל דבר טוב. ומנסים מעבר לכוחותינו לפעמים. וזה לא הולך... אחר כך עוד תובעים אותנו!?!...

אבל שכחנו דבר אחד: להזעיק עזרה. לבקש מה' במילים שלנו ולומר: "אני לא מסוגל עוד... עזור לי להתגבר על א' ב' ג'... אני לא יכול לבד!..."

הבה נזכור שני דברים: הקב"ה איננו מוותר על אף יהודי, ועלינו מוטלת החובה לבקש עזרה כשאנו מרגישים שהדבר מעבר ליכולותינו...

ביום השביעי של חג הפסח נבקע הים לבני ישראל - נס קריעת ים סוף. במדרש תנחומא מובא שהים נבקע פעם נוספת עבור שני אנשים דתן ואבירם.

שניים אלו ראו שהים עומד להסגר, שבו בחזרה לחוף והתלבטו מה לעשות?! לחזור למצרים? - לא כדאי תהיה מהפכה, יקום מלך חדש לך תדע מה יעשה לנו... ללכת עם בני ישראל? למי יש כח לכל ה"בלאגן" הזה?! לבסוף החליטו ללכת עם בני ישראל, אך היה מאוחר בני כבר היו בצד השני. הקב"ה בקע להם את הים בשנית ועברו.

בואו לרגע נתבונן מי היו השניים הללו: מסופר שכשמשעה יוצא לראות בסבולתם של אחיו ביום השני: "ויצא ביום השני והנה שני אנשים עברים נצים" מי היו אלו? דתן ואבירם, והם שאמרו "נתנה ראש ונשובה מצרימה" (במדבר יד) שהמרו על ים סוף, ושניהם הותירו מן המן דכתיב "ויוותרו אנשים ממנו עד בקר" (שמות טז), והם שיצאו ללקוט "ולא מצאו", והם גם היו במחלקתו של קרח שנאמר: "הוא דתן ואבירם" שהם עמדו ברשתת מתחלה ועד סוף. וההוכחה לכך כשמשעה מוכיחן: "ויאמר לרשע למה תכה רעך" - למה תכה רשע כמותך?! והחצוף עונה לו: "ויאמר מי שמך לאיש?! ועדיין אין אתה איש ועודך נער ותרצה להיות שר ושופט עלינו?! משה סובל מהם לכל אורך הדרך וגם לאחר שנבקע להם הים ובכל זאת הקב"ה בוקע להם את הים בשנית?! מסקנה: ה' לא מוותר על אף יהודי שמראה קצת רצון לחזור לעם ישראל..."

אז איך עושים את זה? רצון לא תמיד מספיק - נדרשת תפילה. אדם יתבע על זה (לאחר 120 שנה) שלא ביקש עזרה מה' לשוב בתשובה...

משל למה הדבר דומה: לרופא מתלמד בחדר המיון שמנהל המחלקה הודיע לו: "תאלץ להישאר היום לבד במחלקה!"

אמרות טהורות

אמרות קודש מרבותינו הק' מאלכסנדר

ונראה לומר בהקדם מאמר הכתוב (שם י"ג, י"ז) ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלוקים דרך ארץ וגו' כי קרוב הוא, כלומר העם קרוב של הקב"ה, שנאמר (תהילים קמ"ח י"ד) לבני ישראל עם קרובו, ולכך לא הנהיגם כמנהגו של עולם, עב"ל עיי"ש, כלומר שהנהיגם למעלה מדרך הטבע.

והענין הוא כי בני ישראל מצד עצמם מהותם וטבע בריאתם המה למעלה מן הטבע, שכן איתא (ב"ר א' ד' תיקו"ז ו.) ישראל עלה במחשבה להבראות, היינו ששורש נשמתם מבחי' מחשבה שהיא חכמה, שהיא למעלה מז' תחתונות שהם ימי הבנין שהוא הטבע כנודע, וכאשר מבואר ממה שאמרו ז"ל (ויק"ד ל"ז ד') בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית, כי אם העולם שהוא הטבע נברא בשביל ישראל, בהכרח שישאל המה למעלה הימנו, מעל הטבע, והבן, וזהו קרבת ישראל אליו ית', שהם למעלה מטבע העוה"ז, ולפיכך לא הנהיגם כטבע ומנהגו של עולם.

וז"ש למשה דבר אל בני ישראל ויסעו, ופירש רש"י ז"ל אין להם אלא ליסע, שאין הים עומד בפניהם, כדאי זכות אבותיהם והם והאמונה שהאמינו בי ויצאו, לקרוע להם הים, ר"ל כדאי היא זכות האבות והכלל ישראל שהם למעלה מן הטבע, וזכות האמונה שגם היא למעלה מהטבע, שמאמינים אף שאין הטבע בטל לגביהם ונעשה לנגדם כמו הטבע מתחילת הבריאה. וזהו דאיתא במדרש (ש"ר כ"א ח') כדאי היא האמונה שהאמינו בי ישראל שאקרע להם הים. (אמרי מנחם)

בני ישראל בקריעת ים סוף הניחו את כל ההשגות שהשיגו והאמינו באמונה פשוטה

וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים וגו' ויאמינו בה' ובמשה עבדו (שמות י"ד, ל"א).

ולכאורה קשה דפתח בראיה וסיים באמונה, והרי מה שרואים בעין אין מהצורך לאמונה. ונראה לפרש ע"פ דאיתא בשם הבעש"ט זצ"ל שלפני פטירתו אמר ש'מניח אני את כל ההשגות ומאמין באמונה פשוטה בבחי' פתי מאמין לכל דבר (משלי י"ד ט"ו)', כמו כן בני ישראל בקריעת ים סוף הניחו את כל ההשגות שהשיגו והאמינו באמונה פשוטה. (אמונת משה)

כדאי היא האמונה שהאמינו בי ישראל שאקרע להם הים

ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו (שמות י"ד ט"ו). מפרש"י ז"ל: למדנו שהיה משה ומד ומתפלל אמר לו הקב"ה לא עת עתה להאריך בתפילה שישאל נתנין בצרה, וכבר תמהו המפרשים כולם, כי אדרבה, אחרי שישאל נתנין בצרה הנה דוקא אז העת להאריך בתפילה לפני שומע תפילה, ומה היא תמיהה היא זו 'מה תצעק אלי', וכי מה יש לעשות לעת כזאת אם לא לזעוק ולהתפלל אליו יתברך שיחוס וירחם על עם עני ואביון.

תשובה על ידי ההתקשרות לצדיקים

אמרו רבותינו ז"ל: "חייב אדם להקביל את פני רבו ברגל" (ר"ה ט"ז). שעל ידי הצדיקים שבדור, בחינת אורו של משיח המתנוצץ בכל דור ודור, הוא התיקון לבחינת הרגל הנ"ל. וזהו ילך אצל חכם וירפא וכו' (ראה ב"ב קט"ז א'), שעל ידי תלמידי חכמים יהיה רפואה לפגם הברית, שעליהם אמרו מדאורייתא אין לו תשובה (זוהר ח"א ר"ט ב), אבל מדרבנן יש לו תשובה. וזהו ענין פרק חלק שבסוף מסכת סנהדרין, לרמז שעל ידי סנהדרין, יהי בבחינת כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא (סנהדרין צ). אפילו לפגם הנ"ל שאמרו עליו אין חלק לעולם הבא, מכל מקום, על ידי התלמידי חכמים יש להם חלק לעולם הבא.

(שארית ישראל - שער ההתקשרות, ליקוטים)

מעשי צדיקים

שביעי של פסח שנדחה ביום

איך ניתן להציל את היהודים וגם לנלות את מזימת הרשע לממשלה. לפתע עלה רעיון במוחו.

באחרון של פסח נסגרו בפקודת הרב כל בתי הכנסיות בעיר. יצא כרוז ברחובות היהודים כי הרב ידרוש לאחר תפילת שחרית בענין הנוגע ליסוד היהדות וכל בני העיר נדרשים להגיע לתפילה ולדרשה.

לפני תפילת מוסף עלה רבי יחזקאל על הבמה, הסתכל בקהל הרב שהצטופף בסקרנות לעומתו, והחל לשאת את דבריו: "רבותי. יודעים אתם כי למרבה הצער התורה הולכת ומשתכחת. המוחות אטומים והלבבות סתומים, וגם גדולי הדור עלולים לפרקים לטעות.

לדאבוך לבי", אמר הרב בקול רועד, "מוכרח אני להודות בפניכם כי אף על פי שאנו בקיאים בקביעות הירח, בחשבון החגים ובסדרי המועדות, בכל זאת אחרי שעינינו בחשבונה של שנה זו, נוכחתי כי אני ובית דיני טעינו טעות גדולה וכמעט שהכשילנו את הרבים באכילת חמץ בפסח.

הקדמנו בשנה זו למנות את ימי הפסח יום אחד קודם זמנו. היום בו אנו עומדים אינו אחרון של פסח אלא שביעי לחג, ואיסור גמור וחמור לאכול משהו חמץ עד למחרת בערב..."

בני הקהילה נדהמו לשמע דברי הרב. בכל זאת איש לא העז להמרות את פיו, וכל היהודים בפראג חגגו באותה שנה תשעה ימים (במקום שמונה הנהוגים בחו"ל).

האופים הנוצרים נדהמו. אף יהודי לא הגיע לקנות את לחמיהם החמים כמדי שנה. הם התאגדו ונתבעו את היהודים לדין על ההפסד העצום שייגרם להם כאשר יצטרכו להשליך את הכמות העצומה לאשפתות.

רבי יחזקאל נקרא למשפט. לאחר שהאופים הנוצרים הציגו את טענותיהם באזני השופטים, הציע רבי יחזקאל לאופים להתכבד ממעשה ידיהם, כיוון שהמשפט עלול להתארך זמן רב והם עלולים לרעוב...

כמובן שהאופים סרבו לאכול מהכיכרות שהרעילו. הרב הפציר בהם ובכל זאת אף אחד לא נגע בפתו. השופטים תמחו. ואז הציע הרב לבדוק מה יש בכיכרות. הבדיקה העלתה שכולם הורעלו וכל האופים נמסרו למשפט.

היהודים הופתעו מתושיית רבם ולא הבינו כיצד נודע לו על מזימת האופים. הרב לא גילה לאף אחד מה אירע. ורק כעבור שנים לפני פטירתו סיפר את הסיפור לבני רבי שמואל וסיים במילים:

"לא חכמתי עמדה לי, אלא מידת הרחמים שחמלתי על נער נוצרי בשעת צרתו."

רבי יחזקאל לנדא, בעל 'הנודע ביהודה', פסע לאחר תפילת ערבית לעבר ביתו. עיניו נתקלו בנער נוצרי לבוש קרעים שתעה והגיע לרחוב היהודים, בידו סלים ריקים והוא עומד וממרר בכבי.

רבי יהודה ניגש בהיסוס לנער העלוב ושאל אותו: "מה מעשיך ברחוב היהודים לפנות ערב ומדוע אתה בוכה?"

הנער החל לספר בדמעות: "התייתמתי מאמי, ואבי האופה התחתן עם אשה רעה וחסרת לב. כל יום השכם בבוקר היא מעמיסה על שכמי סלים מלאים בכיכרות לחם ועלי למכור הכל במשך היום ברחובות העיר.

אם איני מצליח בכך, אמי החורגת מכה אותי באכזריות.

היום הצלחתי אמנם למכור את כל כיכרות הלחם, אבל לאחר השקיעה, כשרציתי לחזור לבית אבי, מששתי בכיס וראיתי כי שלושים הזהובים שהרווחתי אבדו או נגנבו. אם אחזור כך אמי תכה אותי מכות נוראות. כל היום לא אכלתי מאומה ועכשיו אני תועה ברחובות ומפחד לשוב הביתה."

רבי יחזקאל חמל על הנער הנוצרי, הביאו הנוצרי, הביתו לביתו ונתן לו לאכול ולשתות. לאחר שהנער סיים את סעודתו הוציא הרב מכיסו שלושים זהובים ונתן לו. הנער חזר לביתו שמח וטוב לב.

חלפו מספר שנים. בליל שביעי של פסח לאחר סעודת החג, בני ביתו של הרב היו שקועים בשינה ורק הרב היה ער ועסק בתורה. לפתע שמעו אזניו צעדי חרש של אדם המתקרב לבית. נשמעה דפיקה קלה על הדלת ונכנס פנימה איש נוצרי.

הרב שאלו בתמיחה: "מדוע באת לכאן באישון ליל?"

האיש הסתכל לצדדים בחשש, ניגש לרב ולחש באזנו: "האם כבוד הרב אינו זוכר אותי?! אני אותו נער נוצרי שעשית עמו טובה גדולה לפני כמה שנים. הכנסת אותי לביתך, האכלת והשקית אותי, נתת בידי את סכום הפדיון וכך הצלת את נפשי מידיה של אמי החורגת.

כעת נודע לי כי פורענות גדולה עתידה לבוא על היהודים בפראג, וכאשר נזכרתי בטובה שעשית החלטתי לבוא ולהודיעך. לפני כמה ימים התכנסו בבית הוריי כל האופים הנוצרים בפראג והחליטו לאבד את כל היהודים בלילה אחד! הם יודעים כי במוצאי חג הפסח היהודים ממהרים לאכול לחם, והשנה החליטו האופים הנוצרים להטמין בסודי סודות רעל בפת הנאפית על ידם להמית את יהודי פראג."

"גיליתי לך סוד מסוכן", סיים את דבריו והוסיף, "אני מבקש שלא תגלה ממי שמעת אותו."

הרב לנדא התחלחל לשמע הדברים. הוא הודה מקרב לב לנוצרי ונפרד ממנו. לאחר מכן ישב בינו לבין עצמו שעה ארוכה וניסה לחשוב מה יוכל לעשות,

נס הבעש"ט בשביעי של פסח

ז"ל מבית תפילתו.

והיה כשר בא מבית הכנסת תיכף קידש על היין המשובח וקיים הסדר עד אחר כוס שני, אז נתן שלום להאורח החדש וישמח עמו, אח"כ אמר לו הבעש"ט הנה ידעתי מבוקשך כי אתה חשוכי בנים, לכן עבור שהחיית אותי הנני נשבע לך כי

אשתך הזאת [אשר הראה עליה באצבע] תלד לך בן, וישמח האיש מאוד, ויאמר לו כי גם את מחצית הוני אתן לאדוני אם יזכני השי"ת בוש"ק, אך תיכף שמע הבעש"ט ז"ל כרוז כי ר' ישראל בעש"ט הפסיד חלקו בעוה"ב יען כי בשבועתו את השי"ת כבני ישראל לשנות המערכה, כי האיש הנ"ל היה עקר בטבעו וגם

האשה היתה עקרה, ומחמת שבועתו ההכרח לשנות סדרי הטבע, ויהי כאשר שמע הבעש"ט את הכרוז הנ"ל, וישמח מאוד בליבו ויאמר עתה ברוך השם כי אוכל לעבוד את השי"ת בלא פנייה אפילו פניית עוה"ב לא יהיה לי, כי כבר הפסדתי חלקי, ואל האיש שנה דברו לאמר לא ידעתי כי אתה עקר בטבעך אך

עם כל זה לא יפול לבך כי לא יפול מדברי צרור ארצה ואשר נשבעתי יקיים בעז"ה, ומחמת שמחתו זאת שמע תיכף כרוז כי החזירו לו כל זכויותיו על כי רצה לעבוד את השי"ת בלי שום פניה, ויחוגו כן את שני הימים הראשונים

בשמחה ובטוב לבב, ובחוד"מ פסח פטר את האורח בכבוד לביתו.

לאחר מכן אמר הבעש"ט לרבי צבי ז"ל כי רצונו לנסוע איתו אל ארה"ק, וילך

מעשה מנסיעת הבעש"ט לקאנסטאנטינאפל אשר רצה לנסוע לארץ ישראל, וזו המעשה היה מספר הגה"ק האלוני ר' ישראל דב מוילעדניק זצ"ל ביום שביעי של פסח כל ימיו.

הנה בעת אשר היה הבעש"ט ז"ע בקאנסטאנטינאפל עם בתו, ועם הרב ר' צבי סופר ז"ל, ויתממהו עד הפסח, ויען כי לא היו מכירים אותו שם היה שם בלחץ גדול מאוד, עד כי בערב פסח ממש לא היה לו אפילו פרוסת מצה למצוה ולא כוס יין, לבד חדרו אשר שכר לו ולבתו עם ר' צבי ז"ל, וכאשר לחצה אותו בתו כל היום מה יהיה לימי הפסח מה נאכל בו ענה לה השי"ת יזמין לנו.

והוא ישב כל היום ערב פסח בביתו, והיה לפנות ערב ממש, והנה איש אחד נוסע מארץ פולין בהרחוב אשר התאכסן שם הבעש"ט ז"ל, ושאל איה פה ר' ישראל בן ר' אליעזר מארץ פולין אשר הגידו לו כי הוא מתאכסן פה, ויראו לו אנשים את אכסניית הבעש"ט ויבאו לשם עם אשתו, ושאל את בת הבעש"ט אם יוכל להתאכסן פה כי רצונו להיות בצוותא עם אביה בימי הפסח, וכבר הכין כל צרכי הפסח כיד הגביר, ותען לו אבי בביתו"ד ותוכלו להתאכסן פה כי לא יקפיד ע"ז, תיכף נשאו המשרתים שלו את כל החפצים לבית וערכו השולחן בכלים נאים ובמיטה מוצעת ומהודרת, והכין כל צרכי הסדר עם מצה שמורה, והכל על צד המעולה והגבירות, והדליקו נרות גדולים הרבה, ויתממהו עד בא הבעש"ט

איתנו אל החוף, ולא מצא ספינה אשר יש בה יהודים, אז אמר הבעש"ט להסופר ר' צבי אם רצונך אפרוש מטפחתי על הים רק שתזהר לחשוב בשם פלוני אשר אני מוסר לך ולא תגיהו מרעיונך אפי' רגע, כי אם חלילה לניח מחשבתך ממנו, נאבד אני ואתה ובתי כולנו, אך אנכי רוצה לנסוע במס"י ואתה החזק דעתך, ונסע תיכף. ולא רצה הסופר לסכן נפש הבעש"ט ז"ל, ולא הגיח לו לעשות כן. ויכרחו לשכור ספינה ויכנו ביום ראשון של חוה"מ לספינה, ומיד קם רוח סערה ונשא את הספינה בלא דרך, וכן הלכו בלא דרך שני ימים רצופים, וייצר להם מאוד ויחלו פני ה'. ויהי בים הג' הוקם סערה לדממה ויאסרו את הספינה אצל אי אחד מאיי הים, וילכו כולם לראות האי ההוא, כי המלח מהספינה לא הכיר את האי הנ"ל.

וילך הבעש"ט עם ר' צבי לטייל על האי, וילכו מקום רחוק ויתעו ולא יכלו למצוא הדרך אל הספינה, וילכו אנה ואנה למצוא את הדרך, ובתוך כך נפלו אליהם גזלנים אשר לא הבינו את לשונם ויאחזו בהם, ויאסרו אותם בעבותים ויניחו אותם והשחיתו את הסכינים, ובתוך כך חש לבם וישבו לאכול, ויניחו את השבויים מאוסרים זה אצל זה, אז אמר ר' צבי סופר להבעש"ט למה אתם מחשים, העת לחשות, עתה עשו זאת איפוא איזה דבר כאשר הסכנתם עד כה, ויען לו הבעש"ט כי אין אני יודע כעת מאומה, ניטל ממני כל הכח שלי, אולי

אתה זוכר איזה דבר מאשר לימדתיך אנה הזכר אותי, ויאמר גם ר' צבי כי אינו זוכר מאומה זולת אותיות הא"ב הפשוט אשר אנכי זוכר כעת. אז צעק הבעש"ט ומה אתה מחשה קרא לפני את הא"ב, ויתחיל רצ"ס לקרוא לפניו א' ב' ג' ד' והבעש"ט עונה אהריבוקול ובהתלהבות עצומה כדרכו בקודש עד אשר החזיר אליו את כל כוחו כמאז, וכמעט אשר נותק העבותות. והה קול הפעמון צלצל באזנם, מקאפיטאן א' זקן אשר בא פתאום לכאן עם אנשי חיל, והחריד את הגזלנים, וינתק השבויים ממאסרם ובאין אומר ודברים לקח את הבעש"ט עם רצ"ס אל הספינה. ויסע איתם עד הביאם ביום שביעי של פסח לסטאמבול, ואז ראה הבעש"ט בחוש כי אין מניחים אותו מן השמים בשום אופן לנסוע אל ארץ הקודש, ואז עשה הבעש"ט נסיעתו לחזרה לביתו.

והרה"ק ר' ישראל דב מוילעדניק ז"ל כאשר היה מסיים המעשה הזאת בשביעי של פסח היה אומר תמיד, וזה הקאפיטאן היה אליהו ז"ל זכותם יגן עלינו להדריכנו לעבודתו ית"ש וכל בעל נפש יבין את המוסר הגדול היום מזה המעשה, כי אין צריך לרצות שום קבלת שכר עבור עבודתו ית"ש ואדרבה להתחזק דייקא לעבוד בלי שום פניה וסוף הכבוד לבוא, ומתוך שלא לשמה בא לשמה' [עדת] [צדיקים].

אוצרותיהם של צדיקים

לשביעי ואחרון של פסח • נכתב ע"י הרה"ג רבי אהרן פרלוב שליט"א

לע"נ הרה"ח ר' יצחק
בן הרה"ח ר' משה אריה
זצ"ל
נלב"ע ו' סיון תשע"ד

שלא כדרך הטבע ובקרי"ס הי' להיפך למצריים הי' טבע ולבנ"י הי' חוץ מדרך הטבע, ולפיכך לפי שעכשיו ישראל הוי להיפך מצריים כהנ"ל לפיכך "שירה חדשה שבחו גאולים".

השירה בשביעי של פסח
"ויוגד למלך מצרים כי ברח העם" (בשלה י"ד ה'). כתב רש"י וליל שבועי ירדו לים, בשחרים אמרו שירה והוא יום שביעי של פסח, לכן אנו קורין השירה ביום השביעי עכ"ד. וצריך ביאור שרש"י ז"ל הודיענו טעם קריאת השירה בשביעי, שאין זה דרכו בפירושו על התורה להודיענו דבר הלכה, שאינו לא מן התורה ולא מדרבנן, וי"ל שרמז, שיראל שרו את השירה בכח גדול ובקדושה גדולה, עד שיש בכחן לקרות השירה גם בזמן הזה ביום ז' של פסח, מעין אותה קדושה. והיינו דכתיב אם ישיר משה ובני ישראל, אז לשון עתיד, שישראל ומשה שרו השירה באופן שיוכלו לשיר גם בעתיד, והיינו ויאמרו לאמר, שאמרו השירה באופן שיוכלו לאמר גם לדורות.

הנה"צ רבי נתן גשטנר זצ"ל אב"ד ור"מ קרית אגוד"י ב"ב, "להורות נתן"

ויאמינו בה... אז ישיר
זקני אדמו"ר מסאדיגורא זי"ע אמר, הנה שירת הים לא נכתב בתורה תיכף אחר קריעת ים סוף, אלא מתחיל כאילו ענין חדש ויושע ה' ביום ההוא וגו' ויאמינו בה' (שמות יד, ל), ואחר כך כתובה השירה. והענין, שלא אמרו שירה כי אם אחר שהשיגו והגיעו לדרגת "ויאמינו בה' ובמשה עבדו", שבאו לשלימות האמונה, אז דייקא ישיר משה. כי עיקר השירה היתה על הגיעם לאמונה השלימה. אבל משה רבינו, שבנוודאי היה לו אמונה גם קודם קרי"ס, מפני מה הוצרך גם הוא לומר שירה, לזה אמר זקני, 'מגלגלין זכות על ידי זכאי' (שבת לב). משה רבינו אמר שירה על זאת אשר הביא את ישראל לידי אמונה מופלגת כ"ב.

וירא ישראל... ויאמינו
[וירא ישראל את היד הגדולה וגו' (שמות י"ד ל"א)] שמעתי מבנו הרה"צ הקדוש ר' שמעון שליט"א [א"זי"ע] מסקערענוויץ, שבעת שנסע אביו [הרה"ק רבי מנחם מנדל מוואראקא זי"ע] לקאצק אחר פטירת אביו הרה"צ הקדוש אלוקין ר' יצחק זלכה"ה זי"ע בפעם הראשון, שאל אותו הרבי מקאצק בזה הלשון 'מענדיל, מה זאת וירא ישראל את היד הגדולה וגו', ויאמינו בד' ובמשה עבדו', הלא ראי' ואמונה הם שני הפכים, ואמונה היא בלא ראי', ובראי' אין צורך לאמונה, וענה לו אביו הרבי מנחם מנדל מוואראקא בזה"ל: "לדעתי שראו בני ישראל שהוא אין סוף ואין תכלית לזה האמינו". ואמר לו הרבי מקאצק "טוב טוב".

שירה-כשנתקדש שם שמים
...הקדמתי בדברי קודש מכ"ק מרן אדמו"ר הקדוש [מהר"א] מבעלזא זי"ע"א, ואפשר מעורב בו דבר מכך אביו הקדוש מרן מהרי"ד זי"ע"א, במד"ר בשלה ד"א אז ישיר משה, הה"ד פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה, מיום שברא הקב"ה את העולם ועד שעמד ישראל על הים לא מצאנו אדם שאמר שירה להקב"ה אלא ישראל, ברא אדה"ר ולא אמר שירה, הוציא אברהם מכבשן האש ומן המלכים ולא אמר שירה כו' ע"ש, כיון שבאו ישראל לים ונקרע להם מיד אמרו שירה לפני הקב"ה שנאמר אז ישיר משה בני ישראל. והקשה רבינו הקדוש זצ"ל למה באמת לא אמרו אברהם יצחק

שביעי של פסח מסוגל לפרנסה
שמעתי מהרה"ג ר' יעקב שמחה אורליק שליט"א, ששמע מדודו הרב מטשערווין ז"ל ששמע מהרה"ק ר' מנחם'ל מאמשינאו זצ"ל שביום שביעי של פסח מסוגל לפרנסה, מפני שאיתא בגמ' קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף וביום זה שנקרע הים משפיעין פרנסה שכך קשה כקריעת ים סוף

הרה"ח ר' ישראל חיים אשרי שליט"א, "שיח זקנים"

לחזות בנס קריעת ים סוף
סח פעם כ"ק מרן אדמו"ר (מצאנז-קלויזנבורג) זי"ע: מסופר על הרה"ק הרבי ר' מנחם מענדל מרימנוב זי"ע, שפעם פנה אל הסובבים אותו אשר הסבו לשולחנו הטהור בשביעי של פסח, ושאל אותם: האם רצונכם לחזות בנס קריעת ים סוף?!... ומיד צוה להביא לפניו קערה עם מים. כשהובאה לפניו, הניח את עשר אצבעותיו הקדושים מעל המים, ולגודל השתוממותם של כל הקהל קפאו המים ונבקעו לי"ב גזי"ם!...

הרה"ח ר' יצחק שלמה וורטהיימר שליט"א, "צאנז", ניסן תשס"ז

בקיעת הים בשביעי של פסח
פעם חזר רבינו (הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע) מבית המדרש לביתו בשביעי של פסח (או בשבת שירה) ושאל לאנשי ביתו, האם אתם רוצים לראות כיצד בקע משה רבינו את הים. וצוה שיביאו לו ספל מלא מים, ויט ידו הקדושה למעלה מן המים, ויבקעו המים. ואמר רבינו: כה בקע משה רבינו את הים.

[שמעתי מפי מו"ח ששמע מהגה"ק מקאלאשיץ ששמע מהרה"צ רבי אשר מגלונא (נכד רבינו) ששמע מזקנתו שהיתה בין הנוכחים שמה. (ובזה פירש הרה"ח ר' יוסף ווייס ע"ה שו"ב בעיר אנטווערפן מה דאיתא במכילתא (הובא בריש"י פ' בשלה) שגם המים שבכלים נבקעו. דכתב המהרש"א (חולין ז' ע"א, ועיין נועם אלימלך בליקוטי שושנה, קרוב לסופו, ד"ה הפך, וכן איתא בסה"ק עבודת ישראל לפסח ד"ה נ"ל) דבקיעת כל הנהרות בעת קריעת ים סוף לא היתה לצורך השעה ההיא, אלא שהוכן הדבר עבור רבי פנחס בן יאיר שבקע את הנהר בשעתו, והוא עשה כן מכוחו של משה רבינו שבקע כל מימות שבעולם. ואמר ר' יוסף ע"ה, דמה שהמימות שבכלים נבקעו בשעת קריעת ים סוף, זה היה גם כן לצורך העתיד, דהיינו שרבינו יוכל לבקוע את המים שבכלי בשעתו להראות בעליל נס קריעת ים סוף לאנשי ביתו).

שירה חדשה שבחו גאולים
שמעתי מאדמו"ר שליט"א בשם הגאב"ד (בעל "מנחת יצחק") זצוק"ל שלמה אומרים שירה רק על נס דקריעת ים סוף ולא על יציאת מצרים, ופי' (א) שאין אומרים שירה רק על מה שנעשה לישראל ולא על מפלת רשעים... מעשי ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה. (ב) וג"כ רק על נס דהוי חוץ מדרך הטבע - וא"כ במצרים המכות הי' שלא כדרך הטבע אבל אחרי י' מכות כאלו מה שיצאו בני' הוי טבע, ובקרי"ס הוי להיפך מה שנעשה למצריים הי' טבע שטבעו בים והגם שלא כדרך הטבע הי' לישראל שנבקע הים לפניו וא"כ רק אז אומרים שירה. וזהו ביאור הזמר בבית מילה "ים ליבשה נהפכו מצולים שירה חדשה שבחו גאולים" שהמצולים בקרי"ס הי' להיפך מצריים שבמצרים לישראל הי' טבע ולמצריים המכות

ויעקב שירה, והשיב מפני שלומר שירה צריך להיות הפה נקי, ויש אומרים כל הגוף נקע, ואבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב היו ענוים ולא החזיקו עצמן לנקיים ע"כ לא אמרו שירה, וא"כ קשה הלא משה רבינו ע"ה היה עניו מכל אדם ולמה אמר שירה, ע"ז השיב **אשירה לך כי גאה גאה**, כי נתקדש שם שמים, ואז לכבוד שמים אמר שירה [עכדה"ק].

הגה"צ רבי ישעיה שניענבעאל זצ"ל, "נצח ישעיה"

אמר אויב...

"אמר אויב ארדוף אשיג אחלק שלל תמלאמו נפשי אריק חרבי תורישמו ידי" (שמות טו, ט). בשם אדמו"ר הרה"צ ר"ש הלברשטאם זצ"ל מבאבוב [הרה"ק רבי שלמה - הראשון - מבאבוב ז"ע] דכך פירושה **אמר אויב** זה היצר הרע, ארדוף אחר הישראל למען יהיה אחי ורעי, **אשיג** אותו כי **אחלק** לו **שלל** להעשיר אותו. אבל אח"כ **תמלאמו נפשי**, שע"ז אמלא אותו בכל התאוות והעבירות שיש בתוך נפשי, וממילא אוכל לקיים בו **אריק חרבי תורישמו ידי**. (זרע אברהם להג"ר אברהם זאב צבי).

אלקי אבי וארוממנהו

שמעתי מאדמו"ר מגור זצ"ל לפרש הפסוק (שמות ט"ו ב') **אלוקי אבי וארוממנהו** דכתיב (שמות ט"ו ט"ז) עם זו קנית, דהדין הוא אם עבד מגביה לרבו אזי נקנה העבד לרבו (קידושין כ"ב ע"ב) **ובשירה הגביהו להשי"ת**, ונקנו ישראל לעבדים של השי"ת, ובה **נתרוממו** גם ישראל שנעשו לעבדים להשי"ת, משו"ה כתיב וארוממנהו, שגם ישראל נתרוממו, ודפח"ח.

הרה"צ רבי אריה מרדכי רבינוביץ זצ"ל אב"ד בני ברק, "קרני ראם-צנצנת המן"

תרעץ-אויב

משמו [של הרה"ק רבי אברהם דוד מבוטשאטש ז"ע] בדרך צחות: **ימינך ה' תרעץ אויב** (שמות טו, ו). **"תרעץ"** מלשון **תירוצ**. השי"ת אינו אוהב תירוצים, היינו שאדם מתרץ את עצמו על שאינו עובד את ה'.

הגה"ח רבי ישראל שמעון קסטלניץ זצ"ל, "מזקנים אתבונן"

ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה'...

ה' איש מלחמה ה' שמו. פירש"י מלחמותיו לא בכלי זיין אלא בשמו הוא נלחם. ויש להבין מה השמיענו בזה ומי לא ידע שהשי"ת איננו נלחם בחרב ובקשת ובחנית. ונראה לפרש **עפ"י דברי האר"י ז"ל** בהא דאמרו ז"ל (ברכות ג"ח). נתן עיניו בו ונעשה גל של עצמות, היינו משום שכל דבר חיותו רק מצד הניצוץ הקדוש שבו **וכאשר נתן עיניו בו** נמשך הניצוץ הקדוש אחר עיניו ונשאר הרשע ריק משום ניצוץ הקדושה, וע"כ נעשה גל של עצמות מחמת שנפסקה חיותו. **כן יש לומר שהי' על הים**, שמחמת התגלות האלקות שהיתה שם נמשכו כל חלקי הקדושה שהיו מובלעים עדיין בין המצרים ונדבקו במקור החיים, והם ממילא נשארו בלי חיות. והנה **ידוע ששמאל דוחה וימין מקרבת**, מדת הדין מתיחסת לשמאל ומדת הרחמים לימין, וע"כ מי שפוגעת בו מדת הדין נקרא **ששמאל דוחה** אותו, אבל במצרים לא הי' כן שלא היתה מפלתם ע"י שלוחי הדין אלא אדרבה **ימין המקרבת** קירבה את כל חלקי הקדושה שהיו מובלעים ביניהם, **א"כ בשמו של רחמים נלחם עמהם**. וזהו ה' **איש מלחמה ה' שמו**, שבשמו של רחמים שהוא שמו בעצם כידוע נלחם עמהם. וזהו נמי פירוש המקרא שכתוב **ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב**, שמחמת **ימין המקרבת** את חלקי הקדושה והוא הנאדר בכח להוציא את בלעם מפייה מעשה זה עצמו המתיהם לימין הוא **תרעץ אויב**.

נסית ימינך תבלעמו ארץ

שמעתי מהאדמו"ר הרה"צ מהרי"ע מפשעווארסק זצ"ל: הרה"ק מהר"א מדזיקוב זצ"ל שמע פעם תורה מהרה"ק רבי צבי הירש זצ"ל מרימאנוב, עה"פ נסית ימינך תבלעמו ארץ, שהקב"ה כביכול הרים ימינו, אז נבלע מבני אדם כל ארציותם. הרה"ק זצ"ל כל פעם כשזוכר תורה זו, אמר שהיה נותן חצי תורתו, כדי שיזכה עוד הפעם לשמוע תורה זו מפה קדשו מהררצ"ה,

ז"ע. הנה"צ רבי אלחנן היילפרין זצ"ל אב"ד גולדרס-גריץ שיחתו של עבדי אבות"

ה' ימלך-מלכותיה קאים

...דברי הח"מ הקדוש מקאזניץ זלה"ה. דבפ' בשלח על הפסוק ה' ימלך לעולם ועד תרגום אונקלוס ה' מלכותי קאים וכו'. וקשה דתיבת קאים אינו מכוון לתיבת ימלך, דימלך פי' דימלך לעתיד ותיבת ומלכותי קאים פי' בהווה. ותירץ הח"מ הקדוש זלה"ה דהתרגום אינו מפרש לשון המקרא רק מפרש תוכן הענין. דמקרא נקרא בחי' מגולה והתרגום נקרא בחי' הסתרה בחי' אחוריים. ולכן בקרא כתיב ימלך בלשון עתיד כיון דעתה אינו בהתגלות רק דעתיד הוא למלך בהתגלות כמ"ש והיה ה' למלך על כל הארץ וגו'. אלא דבאמת גם עתה ומלכותו בכל משלה רק שאינו עוד בהתגלות. לכן מפרש התרגום מלכותי קאים בלשון הווה ע"כ דה"ק.

"דברי יחזקאל" (שינאווא) מקץ, עמ' כ'

אחות אהרון-התוף בידה

שמעתי מפי הרה"ג הרב ישראל יצחק פיעקארסקי זצ"ל ששמע מפי הרה"ק ר' דוד זצ"ל אדמו"ר מסוכטשוב בפסוק (פ' בשלח) ותקח מרים הנביאה אחות אהרן את התוף בידה וגו', ואמר דעבודת הלוי' הוא בשיר אשר הוא עבודה בקול, ועבודת הכהונה הוא במעשה בפועל ידיו. והנה משה רבינו ע"ה אמר השירה בפיו בבחי' לוי, אבל מרים אמרה שירה במעשה שלקחה התוף בידה דווקא וא"כ היתה בבחינת עבודת הכהונה, ועל זה קראה התורה **אחות אהרן**, דייקא, דעבודתה כאן היתה בבחינת אהרן, עכ"ד.

הרה"ח ר' יהושע זאב לערנער שליט"א, "ממעני הישועה"

אחרון של פסח

קניידלאך באחרון של פסח

מאמר העולם בשם היהודי הקדוש נ"ע: הטעם שבבילל אחרון של פסח אוכלים "קניידלאך" כי בעת קריעת ים סוף בשביעי של פסח **נצצו כמו נד נזלים** וכששבו המים לאיתנם נעשה שוב **כונס כנד מי הים** המצב הרגיל, ולכן זה הזמן שאוכלים "קניידלאך" (כנד'לאך).

הרה"ח ר' חיים עוזר מרינובסקי ז"ל, "על אבותינו ועל יחוסם"

קניידלך באחרון של פסח

באחרון של פסח היו נוהגים הבע"ב להביא קניידלעך לשלחן רבינו (הרה"ק רבי נפתלי צבי מרופשיץ ז"ע). ומהם אכלו רבינו והחסידים למרות שבשאר ימות החג החמירו שלא לאכול שום מאכל מביתו של חבירו כמנהג חסידים ואנשי מעשה. (עי' בספר זרע קודש לאחרון של פסח וז"ל: יום טוב האחרון של פסח מורה על התחברות ישראל, שאין מחמירים כל כך, ואין אחד מחמיר יותר מחבירו, ויכול כל אחד לאכול עם חבירו, אז מורה מה פעלנו באכילת מצה, שבאנו להתחברות וכו' עכ"ל. ועי' בשו"ע הרב בשו"ת סי' ו', וז"ל: ומכל מקום ביום טוב האחרון המיקל משום שמחת יום טוב לא הפסיד]. ואמר רבינו שמהקניידלעך מכיר את טיב בעליו. והסביר זאת בדרך הלצה: כי הקניידלעך הלא עושים עם שומן אגוזים נמצא אם בעה"ב קם לפנות בוקר לומר תהלים נותן גם כן מזון לאוויזים אז נתוסף להם הרבה שומן, נמצא שהקניידלעך אלו מעולים, אבל אם ישן עד הבוקר ומרעיב את האוזים אזי אין להם דין שומן ונמצא שהקניידלעך גרועים...

כ"ק מרן אדמו"ר מפשעווארסק זצוק"ל, "י"ג אורות"

אסרו חג

שמעתי מהרה"ח ר' בנימין גאלדמאן ע"ה, כי פעם ביום אסרו חג פסח כשראה הרה"ק מהרצ"א מבלאווב זצ"ל, איך ששוב אוכלים חמץ ברגיל, נאנח ואמר, "אוי, ס'אזי שוין צוריק אלעס הפקר", כלומר, דבמשך ימי הפסח לא היו בני אדם מסיחים דעתם מזוהירות שלא להכשל במשהו חמץ "קובץ אמרי קודש", באבוב ח"ו.

עלון זה נתרם

לע"נ

מרת מלכה בת הרה"ח ר' יוחנן דב הלוי ע"ה - נלב"ע ד' שבט תשע"ד ולע"נ הרב אברהם בן הרה"ח ר' יוחנן דב הלוי ע"ה נלב"ע ז' אדר תשע"ה ת. נ. צ. ב. ה.

נדוב לע"נ

הרב נפתלי הרץ בן הרב יוחנן דב הלוי ז"ל נלב"ע י"ב חשוון ולע"נ האשה החשובה מרת רבקה בת הרב משה חיים ע"ה ת. נ. צ. ב. ה.

נדוב לע"נ

הרב מרדכי מנחם מנדל בן הרב אהרן אריה ז"ל נלב"ע ה' תמוז תשפ"א ת. נ. צ. ב. ה.

הודעה משמחת

ב"ה, לכל המעוניין ניתן לתרום בעמדות "קהילות" ו"גדרים פלוס" הפרוסות בבתי כנסיות ברחבי הארץ והעולם ע"ש **עלון אשרי האיש**

או במספר טלפון (קהילות): 073-275-7000, ולהקיש קוד 8915

אן ינאן אכלאם פאפאן, אלאם אפונם לואים אגלאם אפאנה אפאן אפאן

המעוניין לתרום להוצאות העלון להצלחה, ברכה או לע"נ יפנה לעורך הבה"ח ישראל פיגנבוים הי"ו,

או להפקיד בבנק פועלים, סניף 533, מס' ח-ן 540321- ע"ש ישראל בנימין פיגנבוים. ניתן לתרום מכספי מעשר.